

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM PREDUZEĆIMA I OBAVLJANJU DELATNOSTI OD OPŠTEG INTERESA

Član 1.

U Zakonu o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS”, br. 25/00, 25/02, 107/05, 108/05-ispr. i 123/07-dr.zakon), u članu 4. stav 2. umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju se reči: „ukoliko nije drugačije određeno ovim zakonom.“

Član 2.

Član 11. menja se i glasi:

„Član 11.

Organi javnog preduzeća su:

- 1) Nadzorni odbor, kao organ nadzora nad radom direktora;
- 2) Direktor, kao organ poslovođenja.

Direktor i Nadzorni odbor javnog preduzeća čine upravu javnog preduzeća.

Osnivačkim aktom ili statutom javnog preduzeća može se utvrditi način i izbor izvršnih direktora.“

Član 3.

Član 12. menja se i glasi:

„Član 12.

Nadzorni odbor javnog preduzeća ima najmanje 3 člana, od kojih dve trećine članova imenuje i razrešava osnivač, a jednu trećinu članova imenuje i razrešava Narodna skupština Republike Srbije na predlog Odbora Narodne skupštine Republike Srbije nadležnog za delokrug poslova javnog preduzeća.

Nadzorni odbor javnog preduzeća jedinica lokalne samouprave, odnosno Autonomne pokrajine, ima najmanje 3 člana, od kojih dve trećine članova imenuje i razrešava Veće jedinice lokalne samouprave, odnosno Vlada Autonomne pokrajine, a jednu trećinu imenuje i razrešava skupština jedinice lokalne samouprave, odnosno skupština Autonomne pokrajine, na predlog radnog tela jedinice lokalne samouprave, odnosno skupštinskog odbora Autonomne pokrajine, nadležnog za delokrug poslova javnog preduzeća.

Predstavnici zaposlenih u Nadzornom odboru predlažu se na način utvrđen statutom javnog preduzeća.

Nadzorni odbor bira se na 5 godina, sa mogućnošću ponovnog izbora.

Broj članova Nadzornog odbora određuje se osnivačkim aktom ili statutom i mora biti neparan.

Članovi Nadzornog odbora biraju jednog od članova za predsednika.“

Član 4.

Posle člana 12. dodaju se novi članovi 12a. i 12b. koji glase:

„Član 12a.

Za člana Nadzornog odbora javnog preduzeća može se imenovati lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je poslovno sposobno,
- 2) da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz delokruga poslova javnog preduzeća,
- 3) da ima visoko obrazovanje stečeno na studijama drugog stepena i najmanje 5 godina radnog iskustva u jednoj ili više oblasti iz privrede ili delokruga poslova javnog preduzeća,
- 4) da nije zaposleno u javnom preduzeću, izuzev ukoliko je predstavnik Nadzornog odbora iz reda zaposlenih,
- 5) da nije osuđivano za krivično delo protiv privrede, tokom perioda od pet godina računajući od dana pravosnažnosti presude, s tim da se u taj period ne uračunava vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora,
- 6) da licu nije izrečena mera bezbednosti zabrane obavljanja delatnosti koja predstavlja pretežnu delatnost javnog preduzeća, za vreme dok traje ta zabrana.

Član 12b.

Mandat predsedniku i članovima Nadzornog odbora prestaje istekom perioda na koji su imenovani.

Ukoliko predsednik ili član Nadzornog odbora u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove da bude član Nadzornog odbora, smatra se da mu je prestao mandat danom prestanka ispunjenosti tih uslova.

Mandat predsedniku i članovima Nadzornog odbora prestaje ako osnivač, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, ne da saglasnost na godišnji program poslovanja javnog preduzeća ili ukoliko javno preduzeće ne dostavi godišnji program poslovanja javnog preduzeća radi davanja saglasnosti osnivaču, odnosno nadležnom organu jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, u roku koji je predviđen ovim zakonom.

Predsednik i članovi Nadzornog odbora kojima je prestao mandat nastavljaju da obavljaju svoje dužnosti do momenta imenovanja novih članova u skladu sa članom 12. ovog zakona.“

Član 5.

Član 13. menja se i glasi:

„Član 13.

Predsednik i članovi Nadzornog odbora imaju pravo na odgovarajuću naknadu za rad u nadzornom odboru, čiju visinu određuje osnivač, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, na osnovu kriterijuma sadržanih u godišnjem programu poslovanja javnog preduzeća, koja zavisi od poslovnih rezultata društva.“

Član 6.

Član 14. menja se i glasi:

„Član 14.

Direktora javnog preduzeća imenuje i razrešava resorni ministar na predlog Službe za upravljanje kadrovima, nakon sprovedenog javnog konkursa.

Služba za upravljanje kadrovima će sprovesti javni konkurs, na osnovu uslova predviđenih ovim zakonom i posebnih kriterijuma datih od strane Visokog službeničkog saveta kakve posebne stručne osposobljenosti, znanja i iskustva treba da ispunjavaju kandidati za direktora javnog preduzeća u skladu sa specifičnostima javnog preduzeća, kao i način njihove provere.

Služba za upravljanje kadrovima je dužna da svaku posebnu fazu postupka izbora direktora javnog preduzeća putem javnog konkursa objavi na svojoj internet stranici.

Služba za upravljanje kadrovima će izvršiti izbor najboljeg kandidata i taj predlog dostaviti resornom ministru koji vrši imenovanje.

Na način izbora direktora javnog preduzeća jedinica lokalne samouprave, odnosno Autonomne pokrajine, shodno se primenjuju st. 1-4 ovog člana.

Direktor se bira na pet godina, sa mogućnošću ponovnog izbora.

Ministar iz stava 1. ovog člana, sekretar jedinice lokalne samouprave u okviru čije nadležnosti je poslovanje javnog preduzeća odnosno sekretar Autonomne pokrajine, može do imenovanja direktora da imenuje vršioca dužnosti direktora.

Vršilac dužnosti direktora može obavljati tu funkciju najduže jednu godinu.“

Član 7.

Posle člana 14. dodaju se novi članovi 14a. i 14b. koji glase:

„Član 14a.

Za direktora javnog preduzeća može biti imenovano lice koje ispunjava uslove navedene u članu 12a. stav 1. tač. 1), 2), 3), 5) i 6) ovog zakona.

Statutom ili osnivačim aktom javnog preduzeća mogu se odrediti i drugi uslovi koje određeno lice mora ispuniti da bi moglo biti imenovano na mesto direktora.“

Član 14b.

Mandat direktora prestaje istekom perioda na koji je imenovan.

Direktor može u svako doba dati ostavku pismenim putem.

Osnivač, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, uz pozitivno mišljenje resornog ministarstva, može razrešiti direktora i pre isteka mandata na koji je imenovan iz sledećih razloga:

- 1) ukoliko u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove da bude direktor društva,
- 2) ukoliko se utvrdi da je, zbog nestručnog, nesavesnog obavljanja funkcije i postupanja suprotnog pažnji dobrog privrednika i ozbiljnih propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do znatnog odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana poslovanja javnog preduzeća.

Na visinu naknade za rad direktora shodno se primenjuje član 13. ovog zakona.

Član 8.

Član 15. briše se.

Član 9.

U članu 16. reči: „Upravni odbor“ menjaju se rečima: „Nadzorni odbor“.

U članu 16. tačka 1) posle reči: „ politiku“ dodaju se reči: „i nadzire njeno ostvarivanje vršeći nadzor nad radom direktora“.

Član 10.

U članu 16b. st. 1. i 3. brišu se, a dosadašnji stav 2. postaje stav 1.

U članu 16b. dodaje se nov stav 2. koji glasi:

„Javno preduzeće je dužno da osnivaču, jedinici lokalne samouprave odnosno Autonomne pokrajine, dostavlja kvartalni izveštaj o poslovanju, kao i da taj izveštaj objavi na svojoj internet stranici.“

Član 11.

U članu 21. u stavu 1. reči „upravni odbor“, zamenjuju se rečima: „nadzorni odbor“.

Član 12.

U članu 22. u stavu 4. reči: „zarade predsednika Upravnog odbora“ zamenjuju se rečima: „naknade za rad direktora“, a reči: „članova Upravnog i Nadzornog odbora“ zamenjuju se rečima: „članova Nadzornog odbora“.

Član 13.

U članu 27. stav 1. posle tačke 8) dodaje se nova tačka 9) koja glasi:

„9) finansijske izveštaje, kao i izveštaj revizora;“

Dosadašnja tačka 9) postaje tačka 10).

Član 14.

U članu 30. u tački 3) reči: „Upravnog odbora“, zamenjuju se rečima: „Nadzornog odbora“.

Član 15.

Posle člana 30. dodaje se novo poglavlje III sa članovima 30a. i 30b. koji glase:

„III KAZNENE ODREDBE

KRIVIČNA DELA

Član 30a.

Ako lica koja čine upravu javnog preduzeća zakluče ili omoguće svojim radnjama zaključenje pravnog posla u kojima imaju lični interes u smislu zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, u nameri da to javno preduzeće

zaključi ugovor ili preduzme radnju u kojoj će pretrpeti štetu, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Ako je usled izvršenja dela iz stava 1. ovog člana javno preduzeće pretrpelo štetu koja prelazi iznos od deset miliona dinara, učinilac će se kazniti zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.

Uz kaznu zatvora sud može učiniocu izreći zabranu obavljanja funkcije, odnosno poziva u skladu sa Krivičnim zakonikom.

Član 30b.

Ako lica koja čine upravu javnog preduzeća povrede dužnost izbegavanja sukoba interesa u smislu zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, u nameri pribavljanja za sebe ili drugoga imovinske koristi, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Ako je usled izvršenja dela iz stava 1. ovog člana javno preduzeće pretrpelo štetu koja prelazi iznos od deset miliona dinara, učinilac će se kazniti zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.

Uz kaznu zatvora sud može učiniocu izreći zabranu obavljanja funkcije, odnosno poziva u skladu sa Krivičnim zakonikom.“

Dosadašnje poglavlje III postaje poglavlje IV.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 16.

Način i uslovi za izbor i razrešenje članova Nadzornog odbora i direktora propisani ovim zakonom se shodno primenjuju i na privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa sa većinskim učešćem državnog kapitala, odnosno kapitala jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, čiji predstavnik u skupštini tog društva bi bio dužan da predloži kandidate za članove nadzornog odbora, odnosno direktora društva, koji su izabrani u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 17.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbama člana 97. tačkama 2, 8. i 12. Ustava Republike Srbije

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlog za donošenje ovog Zakona jeste rešavanje narastajućeg problema politizacije organa upravljanja javnih preduzeća. Nestručan kadar, postavljen po političkoj liniji vrlo često nije stručan za sagledavanje svih posledica koje to nestručno rukovođenje proizvodi.

Prema Analizi koja prati Mišljenje Komisije o zahtevu Srbije za članstvo u EU potrebno je da kompetentnost i profesionalizam za imenovanje na rukovodeća mesta u upravi javnih preduzeća postanu pravilo. Takođe se u Analizi navodi da je postignut ograničen napredak u razvoju modernog korporativnog upravljanja.

Da bi korporativno upravljanje bilo na zadovoljavajućem nivou, u Zakonu se predlaže da direktore javnih preduzeća imenuje osnivač na predlog Službe za upravljanje kadrovima, nakon sprovedenog javnog konkursa. Kandidati na javnom konkursu moraju da ispunjavaju određene uslove i posebne kriterijume koji su dati od strane Visokog službeničkog saveta u skladu sa specifičnostima javnog preduzeća. Izbor direktora javnog preduzeća na osnovu javnog konkursa bi trebalo da unapredi korporativnu kulturu, doprinese daljem razvoju sistema korporativnog upravljanja i obezbedi stručno nepolitičko odlučivanje koje će biti u interesu javnog preduzeća.

Još jedan od razloga za izbor direktora javnih preduzeća na javnom konkursu je svakako mogućnost korupcije, naročito na polju javnih nabavki. Pored ovakvog izbora direktora potrebno je obezbediti i stručan izbor članova organa upravljanja, koji takođe dovodi do smanjenja mogućnosti za korupciju po pitanju javnih nabavki.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Uz član 1.

Član 1. predviđa da prava osnivača javnog preduzeća ostvaruje Vlada Republike Srbije ukoliko nije drugačije određeno ovim Zakonom.

Uz član 2.

Kao organi javnog preduzeća predviđeni su:

1. Nadzorni odbor, kao organ nadzora nad radom direktora;
2. direktor, kao organ poslovođenja.

Dosadašnju Upravu javnog preduzeća činili su direktor i Upravni odbor, a Zakonom je predviđeno da Upravu javnog preduzeća čine Nadzorni odbor i direktor.

Uz član 3.

Predlaže se brisanje odredaba koje se tiču Upravnog odbora.

Navodi se da Nadzorni odbor ima najmanje 3 člana, čiji se broj određuje osnivačkim aktom ili Statutom. Od tog broja - dve trećine članova imenuje i razrešava osnivač, a jednu trećinu članova imenuje i razrešava Narodna skupština Republike Srbije na predlog Odbora nadležnog za delokrug poslova javnog preduzeća.

Kada je u pitanju Nadzorni odbor javnog preduzeća jedinica lokalne samouprave, odnosno Autonomne pokrajine, takođe se predviđa da Nadzorni odbor

ima najmanje 3 člana, čiji se broj određuje osnivačkim aktom ili Statutom. Od tog broja - dve trećine članova imenuje i razrešava Veće jedinice lokalne samouprave, odnosno Vlada Autonomne pokrajine. Jednu trećinu članova imenuje i razrešava Skupština jedinice lokalne samouprave, odnosno Skupština Autonomne pokrajine, na predlog radnog tela jedinice lokalne samouprave, odnosno skupštinskog odbora Autonomne pokrajine, nadležnog za delokrug poslova javnog preduzeća.

Nadzorni odbor se bira na 5 godina sa mogućnošću ponovnog izbora članova.

Uz član 4.

Članom 4. se predviđaju uslovi koje jedno lice mora da ispunjava da bi bilo imenovano za člana Nadzornog odbora javnog preduzeća. Takođe se predviđaju i okolnosti u kojima prestaje mandat predsedniku i članovima Nadzornog odbora.

Uz član 5.

U skladu sa brisanjem Upravnog odbora kao organa upravljanja, brišu se i odredbe koje se odnose na Upravni odbor i predviđa se da predsednik i članovi Nadzornog odbora imaju pravo na naknadu koju određuje osnivač, nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine.

Uz član 6.

Članom 6. se predviđa izbor direktora javnog preduzeća na osnovu sprovedenog javnog konkursa. Javni konkurs sprovodi Služba za upravljanje kadrovima na osnovu uslova koji su predviđeni ovim Zakonom i posebnih kriterijuma koji su dati od strane Visokog službeničkog saveta - kakve stručne osposobljenosti, znanja i iskustva treba da poseduju kandidati za direktora javnog preduzeća. Služba za upravljanje kadrovima, nakon izvršenog izbora najboljeg kandidata, predlog dostavlja resornom ministru koji vrši imenovanje.

Direktor se bira na period od 5 godina, sa mogućnošću ponovnog reizbora.

Uz član 7.

Pored uslova koji su predviđeni članom 4. ovog Zakona, Statutom ili osnivačkim aktom javnog preduzeća mogu biti određeni i drugi uslovi koje lice mora da ispunjava da bi bilo imenovano na mesto direktora.

Takođe se predviđaju i okolnosti u kojima prestaje mandat direktoru.

Uz član 8.

Obzirom da su imenovanje i razrešenje predsednika i članova Nadzornog odbora regulisani u članu 3. ovog Zakona, briše se član 15. kojim je u postojećem zakonskom rešenju to bilo regulisano.

Uz član 9.

Članom 9. vrši se taksativno nabrojanje poslova Nadzornog odbora.

Uz član 10.

Član 10. predviđa da Nadzorni odbor najmanje jednom godišnje podnosi izveštaj osnivaču o izvršenom nadzoru. Takođe se predviđa da je javno preduzeće dužno da osnivaču, jedinici lokalne samouprave, odnosno Autonomne pokrajine, dostavi kvartalni izveštaj o poslovanju.

Uz član 11.

Obzirom da se ovim Zakonom iz važećeg zakonskog teksta Upravni odbor briše a da njegove nadležnosti preuzima Nadzorni odbor, nastaje potreba da se reči Upravni odbor zamene rečima Nadzorni odbor.

Uz član 12.

Članom 12. se predviđa da godišnji program poslovanja javnog preduzeća, osim stavki koje su predviđene važećim zakonskim rešenjem, sadrži kriterijume za određivanje naknade za rad direktora i određivanje naknade za rad predsednika i članova Nadzornog odbora.

Uz član 13.

Članom 13. se predviđa da Vlada Republike Srbije, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, daje saglasnost, pored već predviđenih akata, i na finansijske izveštaje, kao i na izveštaje revizora.

Uz član 14.

Obzirom da se ovim Zakonom iz važećeg zakonskog teksta Upravni odbor briše a da njegove nadležnosti preuzima Nadzorni odbor, nastaje potreba da se reči Upravni odbor zamene rečima Nadzorni odbor.

Uz član 15.

Član 15. uvodi novo poglavlje III i predviđa kaznene odredbe i krivična dela. Predviđa se krivična odgovornost ako lica koja čine Upravu javnog preduzeća, zakluče ili omoguće zaključivanje pravnog posla u kome imaju lični interes, u nameri da to javno preduzeće na taj način pretrpi štetu, a posebno ukoliko javno preduzeće pretrpi štetu koja prelazi iznos od 10 miliona dinara. Krivična odgovornost se takođe predviđa ako lica koja čine Upravu javnog preduzeća povrede dužnost izbegavanja sukoba interesa u nameri pribavljanja imovinske koristi za sebe ili drugog, a posebno ukoliko javno preduzeće pretrpi štetu koja prelazi iznos od 10 miliona dinara.

Uz član 16.

Uslovi za izbor i razrešenje članova Nadzornog odbora i direktora koji su propisani ovim Zakonom primenjuju se i na privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, sa većinskim učešćem državnog kapitala, odnosno kapitala jedinice lokalne samouprave ili Autonomne pokrajine, a čiji predstavnik u Skupštini tog društva je dužan da predloži kandidata za članove Nadzornog odbora odn. direktora društva.

Uz član 17.

Predlaže se da ovaj Zakon stupi na snagu 8. dana od objavljivanja u Službenom glasniku.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog Zakona nije potrebno da se obezbede dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovog Zakona po hitnom postupku se predlaže u skladu sa članom 167. Poslovnika Narodne skupštine, imajući u vidu da je neohodno obezbediti nesmetan rad organa i organizacija čije se funkcionisanje finansira iz budžeta Republike Srbije, kao i dalje usaglašavanje ovog Zakona sa propisima EU.